

Háttal a lejtőnek!

Az erdélyi magyarság helyzetképe

„...s mi mind keservesen, szerencsére, még csak ott tartunk, hogy: talán. Talán higgyünk. És keressünk. Valahol. Akárhol. Erdélyben? Erdélyben.”
(Ady Endre: Ismeretlen Korvin-kódex margójára)

„...Szélsőségesnek lenni a nemzet védelmében nem politikai bűn, viszont mérsékeltnek lenni igazsága keresésében nem politikai erény.”
(Barry Goldwater)

Ahogy lóra és dráma, a magyarság és európaiság egybeforrhat-e valaha, vagy az asszimilációs integráció Dózsa-élményére vagyunk kárthatva?! És miért nem tudhatjuk azt, hogy az egyéni, emberi és nemzeti magyar sors szerint miről beszélt és miről hallgatott mindmáig, mit hirdetett és mit titkolt el a XX. század, s titkolhat el a XXI. is?

Ilyen kérdés a körlevélben megfogalmazott is:

Mit gondolunk a nemzeti függetlenségről? Mitől való szabadulást, avagy mire való szabadságot jelenthet ez a fogalom számunkra, erdélyi magyaroknak is? Mindenekelőtt a kényszerállapottól s kisebbségi identitástudattól való megszabadulást az egyéni és a közösségi szabadság minden lehetséges és lehetetlen formájának vállalásával.

Nemzetpolitikai és erdélyi értelemben, nemzeti kisebbség és stabilitás helyett, bármikor beszélhetünk: emberségről és stabilitásról. Ilyen értelemben két kérdésre kell azonmód válaszolnunk:

1. Nemzeti kisebbségi politikai jogorvoslat nélkül, gazdasági és társadalmi értelemben mi lehetséges a mai Közép- és Kelet-Európában?
2. Mitől szonantil egy közösség? És szonantil közösség-e az erdélyi magyarság?

1. Ha komolyan vesszük azt a megállapítást, hogy a nemzeti, etnikai, állami és valláshatárok sehol a világon (Portugália és Izland kivételével) nem fedik egymást, akkor egyáltalán nem hihetjük, hogy egyik vagy másik alapján – a fennálló állami határok között – értékhatárokat húzhatunk meg kultúrák, civilizációk, népek és etnikumok között. És ez nem csak Közép- és Kelet-Európára érvényes, de most csak ezzel a térségkérdéssel foglalkozunk, mert:

Nyugat-Európa csak az 1989-es változások után döbbsent rá, hogy az egységnek hitt Közép- és Kelet-Európa országai szembeötlően különböznek egymástól. Ugyanakkor Nyugat-Európa vezető politikusai ma is egyszerre két véglethez szeretnék igazítani a térségben lezajló folyamatokat:

Ragaszkodnak a nemzetállamok fennmaradásához, nem támogatják a területi autonómia és elszakadás gondolatát, megkövetelik a nemzetállami sérthetlenséget, miközben ugyanezen nemzetállamokat arra ösztönzik, hogy mondjanak le nemzetgazdasági szuverenitásukról vagy legalábbis azok egy részéről, és nemzetállami alapelveikkel ellentétes célokat támogassanak: a globalizáció jegyében engedjék be a nyugati multinacionális vállalatokat, csökkentsék a vámokat, nyújtsanak adókedvezményt a térségbe érkező posztmodern gazdasági hatalmaknak stb. És Közép- és Kelet-Európa (köztük Magyarország és Románia is) igyekszik megfelelni az elvárásoknak, de oly módon ragaszkodnak a nemzetállami létehez, hogy közben az ideológiai célok szintjén meghirdetik a globalizációt és integrációt. A kettő között nem látnak ellentmondást, s az időre bízzák a megoldást. A konfliktusok pedig nem civilizációs, vallási vagy kulturális ellentétekből születnek, hanem a közben versenyképtelenné vált foglalkoztatási ágakból kikerülő és máshoz nem értő tömegek sorsát átszervezni képtelen demokratikus intézmények közötti feszültségekből. A társadalmi életet tehát többé már nem lehet úgy felfogni, mint a szabadság korlátozott terét a szűkségyszerűségek világában, hanem mint meghatározatlan és talán végtelen teret. És ebben a nemzeti önrendelkezés fogalmának bizonytalan státusa, a teljes önrendelkezés hiánya, illetve a kisebbségi nemzeti identitások vállalásának megakadályozása már következménye és oka is, hogy a térségben minden nemzettudat sérült. Így aztán viselkedjenek bárhogyan is a kisebbségek, pusztán létüket illetően is, konfliktusforrást jelentenek az érintett államok politikai életében. (Pusztán azért – és ez nemcsak metaforikus értelemben –, mert lejtőn szorongó sorsuknak nem akarnak háttal állni, csupán arccal a mindenkorinak. Ezt európa parlamenti megfigyelőként és teljes jogú képviselőként is megállapíthattam.)

Ráadásul az adott országtól függően az is jogos igényük a kisebbségek politikai érdekképviselőiteinek, hogy a térség stabilitása és az adott országok határainak változatlansága akkor garantálható, ha a kisebbségeknek megvannak azok az egyéni és kollektív jogaik, melyeknek gyakorlása révén megőrizhetik kultúrájukat, nyelvüket, önazonosságukat és önszerveződési jogukat. Bővebb értelemben és általános szinten, Közép- és Kelet-Európában nagyon is igaz ez. Szűkebb értelemben és sorsunkhoz, mindennapjainkhoz közelítve megállapíthatjuk, hogy a román állam és az erdélyi magyar kisebbség közötti kapcsolatok némileg változtak az egy helyben való toporgás és az ellenállás ellenére is, de közben az is bizonyossá vált, hogy a többség és a kisebbség közötti tárgyalások jövője nem függetlenedhet az Európával folytatott viszony jövőjétől. Miközben az Európai Unió lelkiismerete éppen a kisebbségi ügyek s egy átfogó státus rendezésének hiányával adós.

Az RMDSZ-t közvetlenül megalakulása után még egyaránt befolyásolta a román etnonemzeti kurzus és Magyarország új, a határon túli magyar kisebbségek autonómiáját támogató célkitűzése. 1992-ben a romániai magyarság önmagát államalkotó, autonóm közösségként megnevező, legitim képviselteként politizál (programjában azt tűzte ki célul, hogy a román állam is ismerje el a személyi, kulturális és területi autonómiák rendszerét). Az 1996-os kormánykoalíciós részvétele viszont azt hitette el a Nyugattal (kinek segítségével addig igencsak számított), hogy a sajátos román demokrácia lépést tett a konszenzuális, sőt a konszociációs modell irányába. Egy dolgot ugyanakkor még nem lehetett figyelmen kívül hagyni: azt, hogy történelmi teherként cipelni kell továbbra is a többség és a kisebbség közötti bizalmatlanságot és a civil kohézió hiányának nyomasztó súlyát is. Melyet csak növelt az a tény is, hogy az RMDSZ 1999 májusában tartott kongresszusán kiemelte a regionális, erdélyi szempontokkal kapcsolatos tisztánlátás szükségességét, jelezve mintegy, hogy a be nem teljesedett múlt alkalmadtán gazdagíthatja azoknak a várakozásoknak a tartalmát, amelyek képesek a jövő irányába terelni a történelmi tudatot. Hiszen annak hiányában elképzelhetetlen bármilyen politikai alanyiség is. Az a politikai alanyiség, mely mindenkori összeegyeztethetetlen volt a tipikus kisebbségi politikatudattal és politikai gyakorlattal. Márpedig a 2000 végén vállalt politikai partnerség – az RMDSZ számára – a tipikus kisebbségi politizálás vállalását és a tízéves politikai alanyiség feladását jelentette. Ugyanakkor ez a „háttal a lejtőnek” szindrómáját is előre vetítette. Mert politikai partnerséget vállalt azzal a kormánypárttal, mely még 2002-ben is tétova és felemás jelét adta annak, hogy igazi megoldást akart-e találni Románia általános gazdasági és politikai modernizációjának és decentralizációjának a kihívásaira, illetve az erdélyi magyarság gondjaira, megoldásra váró problémáira. A 2004-es kompromisszumos kormánykoalíciós beleegyezés mindabba, amit az előbb említettek rendezésének halasztása és mellékvágányra való terelése jelentett, egyaránt igazolta nemcsak az RMDSZ-vezetés felelőtlenségét és történelmi bűnösségét, hanem azt is, hogy a baloldali vagy jobboldali kormányra kerülő román politikai pártok kisebbségi politikája között nincs semmi különbség. Hiszen az egyéni és közösségi vagyoni viszonyok jogorvoslatának politikai és jogi szándéka és alkotmánymódosítási törekvése (annak társadalomszerződéses jelentősége) sem olyan meggyőző még, hogy azzal rádőbbsenhetné az oszthatatlan szuverenitás és nemzetállamiság fetisizmusában élő román politikai elitet a megváltozott európai normák felismerésének szükségességére.

Ennek tudatában, de erre is reagálva, az erdélyi magyarságnak és legitim érdekvédelmi szervezetének, az RMDSZ-nek amellet, hogy támogatót minden olyan indítványt, amely segítette Románia európai uniós fölvételét és integrálódását és vélt modernizációját, minduntalan emlékeztetnie kellett volna a magyar kisebbség jogállásának kibővítését célzó és közösségépítő programjára, mert nem hagyhatja azt az erdélyi magyar elvárások köztemetőjévé degradálódni. Azzal viszont, hogy a 2008-as parlamenti választások után (az 1996 és 2008

közötti kényelmes kormánykoalíció, illetve kormányközeli tétovaság után) az RMDSZ ismét ellenzékbe szorult, szükségszerűen onnan kellett volna építkeznie, ahol 1996-ban abbahagyta. S most lehetett volna tudatosítani igazán, hogy soha nem volt szükségszerű – és nem volt az a kormánykoalíció alatt sem – a politikai partnerségének köszönhetően sem, hogy megszűnjön az addigi önálló RMDSZ-külpolitika. Gondolunk itt erősebb kapcsolatok kiépítésére más európai regionalista és kisebbségi pártokkal. S ez alól egyáltalán nem mentett fel az Európai Néppárti tagságunk sem. Hiszen a politikai jövő és stabilitás szempontjából a Koszovó utáni nemzetközi helyzet legnagyobb tanulsága az, hogy a kisebbségi jogok kérdése már nem tekinthető többé az adott állam belügyének, sőt a kisebbségi jogok immár a nemzetközi jog kodifikált részévé válnak, igaz, hogy csak egyéni értelemben, de a kollektív jogok beépítése európai értelemben is haszthatatlanná vált immár, és csak idő, de persze szükség és akarat kérdése is az egész.

És emellett az is tény, hogy Románia és Magyarország NATO- és EU-tagsága ikertényezővé vált a rendezés fontosságát illetően, következményként pedig az erdélyi magyarság politikai státusa új alapokra helyezhető. Helyezhető, ha teszünk és akarunk is ezért.

Mert a labda újra és végre a mi térfelünkön pattog! – hittük az új köztársaságielnök-választást követő politikai fordulatig. Hiszen 2009 végén, a megelőző kormánykoalíció (SZDP-LDP) felbomlását s az első Boc-kormány bukását követően, az RMDSZ újra kormánykoalícióra lépett mégpedig a Liberális Demokrata Párttal, Basescu és Boc karjaiba hullva, s már jóval a politikai-gazdasági-társadalmi lejtőre csúszva. Ami következett, az felülmúlt minden kétségbeesett jóslatot, s a demokratikus bünt magát jelenti..., mert megalkuvások penetráns bűze lengi be a RMDSZ-es berkeket, s a cserbenhagyott magyar választók elárult érdekei ássák a lövészárkokat az erdélyi tudatban, s nem csak a magyarokéiban... És a 2012-es választások után ez végérvényesen bebizonyosodott!

2. Ennek ellenére mégis érvényes a második kérdés: szonantil többségi államkeretben, szonantil közösség az erdélyi magyarság is?!

Klasszikus értelemben (tudásalapú és versenyszellemű társadalomban) Pierre Bourdieu és Alain Turraine neves francia szociológusok nyomán szonantil az az ember és közösség, amely versenyképtelensége miatt kiszolgáltatott nemcsak gazdasági és társadalmi, de humánpolitikai értelemben is – és emiatt kilátástalan sorsa lehetetlenné teszi nemcsak emberi-kisebbségi jogaiért való küzdelmét, hanem létének, egzisztenciájának biztosítását is.

A szonantil ember kétségbeesettségében az egyenlőségen alapuló társadalmi rendet (mely jelenti számára az általános foglalkoztatottságot, a piaci viszonyoktól független, egyenlő, sőt kiváltságos javadalmazást, az általános és teljes egészségügyi és szociális védeltséget, valamint az ezzel össze nem egyeztethető adócsökkentést) kéri számon attól az intézményrendszerrel, amelynek döntéshozóit éppen ellenkező célok megvalósításáért juttatta hatalomra. Képviselőinek

többségét azért küldte – demokratikus választások útján – a nemzeti (többségi) parlamentbe, hogy leépítsék a nem kifizetődő vállalatokat, létrehozzák az új, piaci elvárásokkal harmonizáló jogi feltételrendszert, mi több, a piaci hatékonyság nyomán létrejövő társadalmi egyenlőtlenség (gazdagok és szegények, de középosztály nélküli társadalm) kodifikálásaként védelmezzék a magántulajdont.

Kiszolgáltatott és reménytelen helyzetében a szonantil ember úgy érzi, hogy becsapták, hiszen politikai szabadságjogainak kivívásával egyidejűleg veszítette el a teljes foglalkoztatottsághoz való jogát. S e helyzetében fogékonyvá válik bármely kiegyensúlyozó hatalmi elmélet befogadására, elfogadására, kezdve a nemzeti-etnikai felsőbbrendűség gondolatától egészen a legváltozatosabb menekülési kísérletekig. Tehát szívesen elfogad minden ajánlatot és lehetőséget, csak hogy megmeneküljön a kiúttalanságtól és bizonytalanságtól.

És ez nemcsak sablonosan irracionális magatartást, de etológiai (viselkedési) válságot is jelent. Egymással összefonódó lelki, gazdasági, biológiai és általános társadalmiérték-válságot. És erre csak ráadás az idegen kulturális provokációk hagyományzüllesztő hatása.

Ez az elemzés nem kerülheti meg – még hamis jövőképtünetként sem – azt az újfajta megosztottságot, melyet legalább három (már említett) okcsoportra vezethetünk vissza:

1. Lelki, lélektani okok:

- a) trianoni sors (az állandó zaklatottság a magyar identitás vállalása miatt az élet minden területén, valamint a Trianon-szindrómához vezető tévutak),
- b) hamis jövőkép (felekezeti és politikai megosztottság s a fölöslegesség érzése, csoportos reménytelenség),
- c) egyéni és közösségi önismerethiány.

2. Gazdaságiak:

- a) merev gazdasági helyzet (munkanélküliség és piachiány, forráshiány, vendégmunkás-létbizonytalanság és a megtúrtság lélektani helyzete),
- b) üres és önző fogyasztói magatartás,
- c) a család és a háttérközösségek szétesése (a hagyományos rendet mesterségesen lehetetlenné vagy meghaladottá teszik a globalizált ember-típus életformájával szemben),
- d) az új rendszerváltó politikai képletek antiszociális gyakorlata vagy kísérlete (az egészségügy, oktatás, kultúra leszorítása, a nemzetközi üzleti érdekek szolgálata és prioritása),
- e) a hosszú távú ön- és csoportérdek felismerésének hiánya és a társadalmi immunitáshiány.

3. Biológiaiak:

Hibás életminták, a nevelés és neveltetés, az élettanilag és társadalmilag egyaránt kedvezőtlen környezet hatásának jelentkezése néhány nemzedéken belül. Reprodukzív lemaradás és demográfiai hátrány.

Összesítve:

Etológiai(viselkedési) értékválság, mert az említett halmozódó okok egymással össze is fonódnak, s a magyarság sodródásmódja is jelzi már: az erdélyi magyarság régóta nem a maga ura. S ez az összmagyarság XX. századi magatehetetlenségének is következménye.

A szonantil tömegideológia viszont nemcsak fanatizál, hanem – az említettek miatt – infantilizál is, mert az emberek egyszerre igen nagy hiányát érzik annak, hogy egy mindenttudó (és korlátlan hatalmú) karizmatikus vezér mutasson nekik utat, és mondja meg, hogy mit is kell tenni. Olyan, aki a családfő szerepét is betölti a törzsi mítoszokban. S máris alakulhat a vezérdemokrácia keretgyakorlata. (Nem ezt szeretne volna a jelenlegi, de leköszönő román államelnök is?! És nem ezt tapasztaltuk a román államfő minden székellyföldi látogatása után?!)

Ezért hangsúlyozzuk: a kétségbeesett emberek fanatizálására és az infantilizáló tömegpszichózis mozgásba lendítésére bármely ideológia képes, hiszen senki sem tud számukra semmilyen reális kiutat felmutatni. S így nemcsak munkájukat, de immár létüket is fenyegeti bármilyen változás. Az a paradoxon pedig, hogy korábban éppen ezért a változásért küzdöttek, csak fokozza elkeseredésüket.

*

Ilyen politikai, gazdasági, társadalmi és egzisztenciális kontextusban hogyan és mit is remélhet még az erdélyi magyarság? És kisebbségi sorsában egyáltalán remélhet-e még?!

A kisebbségi sors – minden esetben – olyan feladatok elé állít egy közösséget, melyeket általában egy saját állam szokott vállalni és megoldani, hiszen azok olyan közösségi szükségletek, melyeket az új, idegen államhatalom, legalábbis kezdetben, nem elégíthet ki, így azokat saját társadalmi-közösségi úton és módon kell megoldani. Kellett volna megoldani saját társadalmi-közösségi keretben és politikai eszközökkel. Hiszen Trianon után a bekebelező és kisajátító román állam az erdélyi magyar közösséget vezető-irányító társadalmi réteget s így magát a közösséget is éppen életlehetőségeiben támadta meg, és magát az ellehetetlenítést valósította meg a Párizsi Békeszerződés után. A szocializmus éveiben pedig éppen a néphatalom vívmányainak leple alatt akarta végérvényesen végrehajtani az asszimiláció gyakorlatát, mely részben sikerült is. 1989 után viszont éppen ezeket a „vívmányokat” nem akarja egykönnyen feladni, bármennyire is szeretnének a reparációs, jogorvoslati politika sajátos román gyakorlatát kiváltani. Elismerjük, hogy az 1989-es fordulat nem kis megrázkódtatással járt a román többség számára, hiszen azután már szembesülnie kellett a befejezetlen asszimiláció következményeivel is (de azzal is, hogy asszimilálni csak egy mélyebb múltú és felsőbbrendű értékrendszerrel, kultúrával-civilizációval rendelkező nemzeti közösség tud!), kényszeredetten vállalva – nemzetközi

nyomásnak is kitéve – a reparációs politika alapvető emberi jogokat szem előtt tartó ígéreteit és fogadalmait. Viszont tudatában kellett volna lennünk annak, hogy egy megalázott nemzeti közösség „feltámadását” elsősorban élethelehetőségei tehetik esélyessé nemcsak politikai, hanem társadalmi és gazdasági szinten is. Mert „politikai reformok” idején, tehát az új helyzetben, a hivatás és felelősség felismerése mindig meghatározó egy közösség sorsát, jövőjét illetően. Márpedig egy nemzeti közösség vagyoni és intézményállapotából egyenesen következik annak politikai intézmény- és eszköztára s abból közjogi védelme és jogforrásainak lehetősége. Igaz, hogy egy kisebbségi közképviselői és érdekvédelmi szervezet (mely jóval több, mint egy politikai párt), s annak szerepe annál tragikusabb, minél többet várnak el tőle. Talán itt érthető meg az RMDSZ-vezetés eddigi politikája, de nem úgy, hogy az felmentést érdemeljen. Mert ma már ki kell mondanunk: az RMDSZ-politikának köszönhetően, több mint húsz éve, az erdélyi magyarság csak a napi politika eseményeitől, a parlamentbe való bejutástól s az ott folyó küzdelmekről, valamint a román kormánykoalícióban való részvételtől várja létkérdéseinek megoldását. Nagy hiba, volt és lesz, ha a politikai súly és fontosság hajszolása közben az erdélyi magyarság elhanyagolja még meglevő társadalmi, civil és kezdeményező potenciáljának és erőinek célszerű összefogását és intézményépítő vagy visszaszerző kitarthatását. Ha csupán hatalmi és pénzosztogató megfontolásból az RMDSZ úgy sorvaszthatja el szakmai és civil testületeit, és tesz pénzügyi függőségbe kényszerítéssel és zsarolással médiát és szellemi, alkotó és véleményformáló függetlenséget, ahogyan hatalmi, kormányközeli pozícióiból tehetette. Amíg ez így lehetséges, addig a „háttal a lejtőnek” szindrómáját hagyjuk érvényesülni, és továbbra is nagy hiány marad az erdélyi magyarság társadalmának-gazdaságának megszervezése, de intézményeinek visszaszerzése, építése és fejlesztése is, miközben a diszkriminációs állapotok fogdájában marad. Településstratégia és regionális struktúra, valamint demográfiai vízió és ütemterv hiányában pedig a hírverés az árverésnél is rosszabb, hiszen csak újabb és újabb veszteséget jelent tér és idő viszonylatában is, már-már a jóvátehetetlent körvonalazva.

Az Európai Unió pedig nem fog az erdélyi magyarság helyett vagyont és intézményt visszaszerezni és építeni. És nem fog személyi, kulturális és területi autonómiát sem adni vagy kivívni az erdélyi magyaroknak, ha arra ők képtelenek. Le kell mondanunk az önáltatásról is ahhoz, hogy valamit is megvalósítani tudjunk. Íme, hol üt vissza nagyon az, hogy az RMDSZ nem dolgozta ki idejében azokat a társadalomfejlesztési terveket, amelyek közösségünk távlati jövője szempontjából ma riasztóan hiányoznak! Hiszen az önmagunkról való gondoskodás belső jelentőségeinek megteremtése politikai feladat és felelősség ugyanúgy, ahogyan létünk és jövőnk külső lehetőségeinek biztosítása is az. A kettő pedig szimmetrikusan kell kiegészítse egymást ugyanúgy, ahogy egy állam életében a bel- és külpolitikai tevékenység vagy küzdelem. S miért kell keserves, de „talán” nem megkésett tapasztalat legyen az a bizonyosság, hogy egy nemzeti közösség jövője társadalmi-gazdasági szervezettségétől és

áldozatkészségtől függ. Mindenkori, de most már elkerülhetetlen áldozatkészségünktől függ. Ez utóbbiban „talán” nem hiába reménykedünk, s ezért föl is tehetjük az akár sorsfordító kérdést:

Hol fordul életre vagy halálra az erdélyi magyarság létkérdése?

Talán ott, ahol létezik az a politikai eszme, melynek viszonyítási központja éppen az erdélyi magyar közösség társadalmi, gazdasági és demográfiai metamorfózisa s ezáltal túlélése és megmaradása. De most már végképp nem a „háttal a lejtőnek” állapotában. Hanem a jó irány megtalálásával, az „arccal a lejtőnek” helyzetében megtenni az első lépést akkor is, ha netán a lejtő felé megtett első lépés előtt és után is kérdőjelek tolonganak, akkor is, mert nem elvi jelentőségű engedmény az a lépés, hanem az előre és kivezető utat jelenti sors-talanságunkból és kilátástalanságunkból. És ebben a döntésben és szándékban mindenkire szükség van úgy, ahogyan minden újrakezdésben. Számol ezzel az Erdélyi Magyar Nemzeti Tanácsból kinőtt Erdélyi Magyar Néppárt? De hát az emberiség történelmében is mindig csak a remény volt és lesz kötelező! Csak-hogy annak a Reménynek csupán szavakkal és felelőtlen frázisokkal való megközelítése, nem hogy nem elegendő, de bűnnel felérő önámítás!

*

Már 2009 karácsonyára, az államelnöki választások után közvetlenül, ismételtelen bebizonyosodott, hogy nem az erdélyi magyarság várja létkérdéseinek megoldását a kormánykoalícióban való részvételtől, hanem az RMDSZ felső vezetése és parlamenti csoportja. És igenis gyalázatot bizonyít az a politikai és társadalmi igazság, hogy az RMDSZ volt és jelenlegi vezetősége csupán hatalmi megfontolásból sorvasztotta el belső ellenzékét, az erdélyi magyarság szakmai és civil testületeit, és szorított pénzügyi függőségbe kényszerítéssel és zsarolással médiát, szellemi alkotó és véleményformáló függetlenségét.

És gyalázatot bizonyít, hogy – mindenkori hűséges és kitartó koalíciós kormánypartnerként – az RMDSZ támogatásával a Boc-kormány és Başescu-rendszer megnyomoríthatta az ország lakosságát, s emberi méltóságában is megalázhatta az erdélyi magyarságot.

A 2012-es választásokra így, a húsz év alatt 500 000 lélekkel megfogyatkozott erdélyi magyarság feladatának, már csak az elszámoltatás és a kíméletlen felelősségre vonás maradt! És ez amilyen szomorú, éppen olyan rettenetes, de feltétlen sorsparancs volt, mely elmaradt! De a gyalázatból nincs föltámadás! Csak lassú és jövátelhetetlen haláltusa, melyen az ideiglenes tetszhalottállapot sem segít!

Az RMDSZ-tulipánnak 2012-re már se szára, se levele, se gyökere nem maradt, de történelmi szerencséje igen, mert az erdélyi magyarság öntudatlan és felelőkény választói (szonantil) magatartásának köszönhetően ismét „becsusszant” a román parlamentbe S bár parlamenti választási győzelme után a Szociáldemokrata-Liberális Szövetség kizárta és ellenzékbe kényszerítette az RMDSZ vezérkarát, az rövidesen, 2014 tavaszán felbomlott, s a kormányon maradt szo-

ciáldemokraták – kirakatpolitikai megfontolásból – újra kormányra (de nem hatalomra) hívták az erdélyi magyarság már nem egyetlen politikai képviselőjét, melyet az – eléggé feltétlenül és felelőtlenül – el is fogadott. Vállalva és bizonyítva mintegy a politikai prostitúció bármikor bármilyen formában érvényes változatát.

Sajátos és ismétlődő az az RMDSZ-politikai kudarc is, mely az elnökválasztások során 2004-ben, 2009-ben és 2014-ben is megdöbbentő volt. Az RMDSZ-vezérkar iránymutatásával, a jelölt megnevezésével és ajánlásával szembeszavazó (ismét csak szonantil?) erdélyi magyarságnak is köszönhető volt, hogy Traian Bănescu kétszer is államelnök lehetett, és kétszer is megúszta a parlament által kezdeményezett felfüggesztést. De Klaus Werner Johannis elnöki székbe juttatásával, mintegy erdélyi identitását bizonyítandó, meghatározó politikai tényezőként viselkedett most is, vállalva az újabb és újabb történelmi csapdákat. Hogy Klaus Johannis mennyire kisebbségi német, erdélyi és európai, az rövidesen és nagyon meglepő módon kiderül. A többségi románságnak (s nem csak az erdélyinek!) viszont addig is óriási a történelmi és politikai nyeresége, nemcsak az európai, de a világ politikai közvéleménye előtt. Mely modern és követendő modellként emlegette eddig is a romániai közpolitikai helyzetet. Hiszen a „kisebbségi sorban tengődő”, de nemzeti és mindvégig autonóm politikai közösségnek megmaradt erdélyi magyarságnak az RMDSZ színeiben eddig is parlamenti és helyhatósági képviselője lehetett, közképviselői és érdekvédelmi szervezeteként pedig majd minden román kormánynak tagja volt. S most íme a csúcsteljesítmény: a román közvélemény és politikai magatartás azt is vállalta, hogy legelső állami tisztségébe, köztársasági elnöknek elsöprő többséggel, egy kisebbségit válasszon. Igaz, hogy nem magyart, de abból az európai német nemzetből (ahhoz tartozó erdélyi kisebbségből), melyből már királyait is (szám szerint négyet) választotta. Tudatos vagy megtanított gesztusa volt-e ez egy nemzetnek, ki így szeretné megszerzett hazáját (utolsó utóállamként is) időtlen időig birtokolni és megtartani? Bizonyítva mintegy azt a mindegyre fennhangon hirdetett tézist, hogy Románia az igazi európai demokratikus jogállam!? És nem Orbán Viktor békediktátumok súlytotta s ezért „a revansizmust is vállaló” Magyarország?

Milyen politikai lehetősége és történelmi elképzelése maradt ezek után a sohasem nemzetépítő politikát valló és hirdető, „sajátosan erdélyi” RMDSZ-nek, miután eddigi kisebbségvédelmi és sérelempolitikai lehetőségei befagynak, s így hiteltelenné válnak? Hiszen közvetlenül az elnökválasztás után ki is lépett a szociáldemokrata és vesztes román kormányból attól tartva, hogy a 2016-os (vagy előrehozott?!) parlamenti választáskor már nem juthat be a parlamentbe. És ennyi!

És mi maradt a jelenlegi, nemzetépítő politikáját megvalósítani akaró magyar kormánynak is? Hiszen a nemzetépítő alkotmány kidolgozása, elfogadtatása és alkalmazása után a kettős (külhoni) állampolgárság intézményét is felépítette, megvédte és európai szinten is elfogadtatta azt. (Jóvéteve mintegy a 2004. de-

cember 5-ei, az anyaországnak az országhatáron kívül eső nemzetrészek – mostoha gesztusaként is értelmezhető – megalázását és megtagadását.)

Ami viszont az erdélyi magyar nemzeti közösségnek immár halaszthatatlan és feladhatatlan joga és felelőssége: kimondani és vállalni azt az identitást, mely egy olyan nemzetrészként megmaradt nemzeti közösség öröksége, jelen- és jövőbeli, meghatározó jellemzője, mely nem azt jelenti, hogy továbbra is kényszerhelyzetbe került nemzeti kisebbség, hanem államalkotó és egyenjogú társ-nemzet. Mert az erdélyi magyar nemzeti közösség sohasem tartozott és nem tartozik a romániai kisebbségek közé, hiszen lélekszámában egy országnyi (ha már nem is kétmillió, de az utolsó népszámlálás szerint is – bár nagyon fogyatkozva, de éppen ezt megállítandó!), legalább másfél milliányi emberi lényvel, legalább olyan kultúrával, hagyománnyal, európai múlttal, és értékeket őrző anyanyelvével, egyenrangú és állhatatos történelmi múlttal jelennel és jövővel rendelkező emberi közösség, amely a román politikai rendszerben többé nem tudja elfogadni a kisebbségpolitikai rezsimben kijelölt helyét-szerepét s az azzal kapcsolatos pillanatnyi politikai tranzakciókat sem!

Mert az uniós integrációval Románia és Magyarország olyan közös térségbe került, amely egyszerre transznacionális és poszt-nacionális jellegűvé tette az állampolgárság intézményét, miközben persze a versengő nemzetépítések is fennmaradnak, de új eszközöket keresnek.

A történelmi identitását vállaló erdélyi magyar nemzeti közösség pedig szabadon és minden áldozatot vállalva éppen azt az eszköztárat egészítheti ki, mely európai és nemzetépítő értelemben is szerepére vár.

